

## Acollida lingüística a l'escola

2015/2016

Codi: 101999

Crèdits: 6

| Titulació                 | Tipus | Curs | Semestre |
|---------------------------|-------|------|----------|
| 2500797 Educació Infantil | OT    | 4    | 0        |
| 2500798 Educació primària | OT    | 4    | 0        |

### Professor de contacte

Nom: Eulalia Canals Fornons

Correu electrònic: Eulalia.Canals@uab.cat

### Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

### Equip docent

Montserrat Perez Ventayol

Júlia Llompart Esbert

### Prerequisits

Per assolir els objectius de l'assignatura caldrà un bon domini oral i escrit de les llengües catalana i castellana (nivell C2 del Marc Europeu Comú de Referència).

### Objectius

Aquesta assignatura, compartida per les titulacions de Mestre d'Educació Infantil i de Mestre d'Educació Primària i per les mencions de Llengües i d'Educació Inclusiva, aporta els coneixements bàsics necessaris per a la comprensió de les circumstàncies que conformen l'acolliment de l'alumnat nou vingut als centres educatius i per a la planificació de l'ensenyament de les llengües oficials i la implementació d'aquest ensenyament a les aules.

Els objectius formatius fonamentals de l'assignatura són:

- Documentar-se respecte de les característiques de la immigració a Europa, Espanya i Catalunya i respecte dels programes d'acollida en aquests àmbits territorials.
- Conèixer les funcions de les aules d'acollida i els criteris per al seu bon funcionament en el marc dels centres i dels contextos en què estan incardinats.
- Superar els estereotips respecte de les competències lingüístiques dels escolars nouvinguts i conèixer la realitat dels seus sabers lingüístics.
- Consolidar el coneixement dels criteris per a la planificació de la formació lingüística dels escolars nouvinguts.
- Saber elaborar propostes d'ensenyament dels usos lingüístics en les llengües curriculars adequades a les capacitats i les necessitats dels escolars nouvinguts.

### Competències

#### Educació Infantil

- Abordar amb eficàcia situacions d'aprenentatge de llengües en contextos multiculturals i multilingües.
- Conèixer el procés d'aprenentatge de la lectura i l'escriptura. Afrontar situacions d'aprenentatge de llengües en contextos multilingües.

- Desenvolupar un pensament i un raonament crític i saber comunicar-se de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Incorporar les tecnologies de la informació i la comunicació per aprendre, comunicar-se i compartir en contextos educatius i formatius.
- Ser capaç de fomentar una primera aproximació a una llengua estrangera.
- Treballar en equips i amb equips (del mateix àmbit o interdisciplinar).

#### **Educació primària**

- Abordar amb eficàcia situacions d'aprenentatge de llengües en contextos multiculturals i plurilingües.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crític i saber comunicar-se de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Incorporar les tecnologies de la informació i la comunicació per aprendre, per comunicar-se i col·laborar en els contextos educatius i formatius
- Treballar en equips i amb equips (del mateix àmbit o interdisciplinar).

### **Resultats d'aprenentatge**

1. Analitzar i identificar necessitats educatives dels estudiants per dissenyar estratègies d'ensenyament-aprenentatge en un context d'escola inclusiva.
2. Conèixer i valorar el programari educatiu i espais web adients per a l'ensenyament i l'aprenentatge de llengües dels diferents nivells educatius.
3. Conformar equips de treball capaços de desenvolupar les activitats de forma efectiva tant de manera presencial com telecol·laborant de diferents formes.
4. Demostrar un coneixement acadèmic de les diverses llengües usades.
5. Descobrir les dimensions socials i cognitives del llenguatge escrit, conèixer les diferents dinàmiques de l'oralitat per dominar l'ús de diferents tècniques d'expressió i expressar-se adequadament oralment i per escrit.
6. Desenvolupar estratègies per fomentar l'expressió oral i escrita de l'alumnat en contextos diferenciats.
7. Identificar i analitzar les interferències lingüístiques que es produeixen a conseqüència del contacte de llengües.
8. Identificar i utilitzar tècniques d'intercomprensió de llengües.
9. Saber expressar oralment i per escrit idees i coneixements amb suficient fonament teòric i argumental.
10. Ser capaç d'elaborar activitats i materials didàctics enfocats a l'aprenentatge de la llengua adaptats als contextos socials específics de cada centre educatiu.
11. Usar les TIC i les TAC en el desenvolupament i elaboració de treballs pràctics i en el disseny de propostes didàctiques.

### **Continguts**

#### **1. Multilingüisme, multiculturalisme i polítiques lingüístiques per a la immigració**

- La immigració a Espanya i a Catalunya: dades qualitatives i dades quantitatives
- Els contextos sociolingüístics i culturals dels centres educatius de Catalunya
- Programes d'acollida a la Unió Europea, Espanya i Catalunya: el programa LIC

#### **2. L'acollida de l'alumnat nouvingut**

- Els processos d'acollida als centres educatius
- Aules d'acollida i aules d'integració social
- Adaptacions curriculars i plans individualitzats
- De l'aula d'acollida a l'aula ordinària
- Els plans educatius d'entorn

#### **3. Competència lingüística i plurilingüisme**

- Les competències lingüístiques i comunicatives de la població escolar immigrant: estudi de casos
- Estereotips sobre l'alumnat d'origen immigrant

#### 4. Immigració i Projecte Lingüístic de Centre

- La planificació del tractament de la diversitat lingüística als centres: el currículum multilingüe
- Els programes d'educació multilingüe
- La immersió lingüística en un nou context: la "nova immersió"

#### 5. Ensenyament i aprenentatge de les llengües i acollida lingüística

- La programació de la feina a l'aula d'acollida i a les aules d'integració
- El treball per tasques i el treball cooperatiu en l'ensenyament i aprenentatge de llengües: anàlisi d'experiències i elaboració de propostes
- El tractament dels coneixements i habilitats parcials
- Experiències lingüístiques de centre acollidor: les parelles lingüístiques; el català al pati

### Metodologia

La metodologia docent de l'assignatura parteix del supòsit que el coneixement i les habilitats didàctiques es construeix en processos col·laboratius entre professorat i alumnat i entre alumnes. Aquests processos es desenvolupen principalment en la realització de tasques en les quals es mobilitzen els coneixements previs dels alumnes per a la incorporació de nous sabers declaratius i/o procedimentals construïts en la interacció de l'estudiant amb d'altres persones o bé buscant dades i treballant amb documents i materials.

L'assignatura es desenvoluparà partir de:

- Exposicions del professorat per a la presentació dels continguts dels temes de l'assignatura i de les lectures, per explicar les feines que s'encomanen als estudiants i per comentar els processos de la seva realització, i per valorar la marxa del curs.
- Presentació de lectures en grup seguides de debat.
- Realització de treballs grupals i individuals amb l'ajut del professorat.
- Realització de feines d'elaboració i d'anàlisi de propostes de planificació del tractament de les llengües als centres educatius i de propostes d'intervenció a les aules.
- Presentació i discussió de treballs individuals i grupals, i de feines de planificació del tractament de les llengües i d'elaboració i d'anàlisi de propostes d'intervenció a les aules.

### Activitats formatives

| Títol                                                                       | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge       |
|-----------------------------------------------------------------------------|-------|------|--------------------------------|
| <b>Tipus: Dirigides</b>                                                     |       |      |                                |
| Exposicions magistrals i participatives del professorat                     | 45    | 1,8  | 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11    |
| <b>Tipus: Supervisades</b>                                                  |       |      |                                |
| Tutories presencials i on line per al seguiment de treballs i altres feines | 22    | 0,88 | 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 |
| <b>Tipus: Autònomes</b>                                                     |       |      |                                |
| Lectures, elaboració de treballs, anàlisi de materials i situacions         | 75    | 3    | 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 |

### Avaluació

L'assistència a classe és obligatòria: l'estudiant ha d'assistir a un mínim del 80% de les classes. Encara que s'hagin presentat els treballs corresponents, en cas d'una assistència per sota dels mínims fixats s'obtindrà la qualificació de no presentat.

### Activitats d'avaluació

| Títol                                                                                                | Pes | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge          |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|-------|------|-----------------------------------|
| Dues activitats en grup d'elaboració de propostes d'intervenció a partir de l'anàlisi d'una realitat | 32% | 2,5   | 0,1  | 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11 |
| Presentació de lectures en grup i preparació del debat posterior                                     | 32% | 2,5   | 0,1  | 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11    |
| Un exercici individual sobre lectures de la bibliografia                                             | 36% | 3     | 0,12 | 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11       |

## Bibliografia

Arnau, J. (2004) Sobre competències en català i castellà dels escolars de Catalunya. *Llengua, Societat i Comunicació*, 1, 1-7 <http://www.ub.edu/cusc>

Carbonell, J. (2006) *L'acollida*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.

DDAA (2004) *Escuela e inmigración. Estudios de sociolingüística*, 5 (2)

DDAA (2005) Diversitat de llengües a l'aula. *Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, 38

DDAA (2006) Enseñar y aprender lenguas en el país de acogida. *Textos de didáctica de la lengua y la literatura*, 47

Martín Rojo, L. et al. (2003) *¿Asimilar o integrar? Dilemas ante el multilingüismo en las aulas*. Madrid: CIDE.

Nussbaum, L., Unamuno, V. (2005) Pràctiques interactives entre aprenents de llengües segones i estrangeres. *Articles de didàctica de la llengua i la literatura*, 37, 57-69

Nussbaum, L., Unamuno, V. (eds.) (2006). *Usos i competències multilingües entre escolars d'origen immigrant*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.

Poveda, D. (coord.) (2003). *Entre la diferencia y el conflicto: miradas etnográficas a la diversidad cultural en la educación*. Cuenca: Servicio de publicaciones de la Universidad de Castilla - La Mancha.

Unamuno, V. (2003) *Lenguas, diversidad sociocultural y escuela. Hacia una educación lingüística*. Barcelona: Graó.

Vila, I. i Siqués, C., Roig, T. (2006) *Llengua, escola i immigració. Un debat obert. Biblioteca d'Articles*, 153. Barcelona: Editorial Graó, 2006.

Vila, I. i Siqués, C. (2013) Les llengües de l'alumnat al sistema educatiu català als inicis del segle XXI. *Articles de Didàctica de la Llengua i de la Literatura*, 60, 18-27.

## Webs [consulta: 6 maig de 2014]

- Departament d'Educació. *Pla per a la Llengua i la Cohesió Social*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2004:

<http://www.aulaintercultural.org/IMG/pdf/pla.pdf>

- Departament d'Educació. *Caixa d'eines, 01. Llengua, interculturalitat i cohesió social*. "Recull d'eines teòriques". Barcelona: Generalitat de Catalunya, desembre de 2005:

[http://www.xtec.cat/alfresco/download/direct?path=/Company%20Home/Projectes/xtec\\_public/caixaeines1\\_1.pdf](http://www.xtec.cat/alfresco/download/direct?path=/Company%20Home/Projectes/xtec_public/caixaeines1_1.pdf)

- Departament d'Educació. *Caixa d'eines, 02. Llengua, interculturalitat i cohesió social*. "Consell Assessor de la llengua a l'escola: conclusions". Barcelona: Generalitat de Catalunya, maig de 2006:

[http://www.xtec.cat/alfresco/download/direct?path=/Company%20Home/Projectes/xtec\\_public/caixaeines2\\_1.pdf](http://www.xtec.cat/alfresco/download/direct?path=/Company%20Home/Projectes/xtec_public/caixaeines2_1.pdf)

#### Aules d'acollida:

- Departament d'Educació. Pla per a la Llengua i la Cohesió Social. Educació i convivència intercultural. Annex 1 (Aules d'acollida). Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2007 (primera edició), 2009 (segona edició):

[http://www.xtec.cat/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/2d96e1d3-81fc-4de9-9fec-508acde1dcbe/Annex1\\_aule](http://www.xtec.cat/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/2d96e1d3-81fc-4de9-9fec-508acde1dcbe/Annex1_aule):

- Departament d'Educació. *Caixa d'eines, 04. Llengua, interculturalitat i cohesió social*. "L'aula d'acollida". Barcelona: Generalitat de Catalunya, octubre de 2006:

<http://www.xtec.cat/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/bec2c643-7345-4542-9b25-61d88002f9a6/caixaeines4>.

#### Nova immersió lingüística:

- Canal Santos, Imma; Mayans Balcells, Pere. "Línies de formació de la nova immersió en català a Catalunya" a ***Aicle-Clil-Emile: Educació Plurilingüe. Experiencias, research & políticas***. Barcelona: UAB, 2011, pàg. 285-293.
  - Departament d'Educació. Pla per a la Llengua i la Cohesió Social. Pla per a l'actualització de la metodologia d'immersió en l'actual context sociolingüístic 2007-2013. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2007\_
- <http://www.xtec.cat/alfresco/d/d/workspace/SpacesStore/91738e79-a419-45fd-b4eb-358af62486f6/pil.pdf>
- *Immersion Lingüística. Revista d'Ensenyament Integrat de Llengües i Contingut*, núm. 7. Ponències i comunicacions de les III Jornades Institut Europeu de Programes d'Immersion. Barcelona, 2004.

#### Plans Educatius d'Entorn:

- Departament d'Ensenyament. Els plans educatius d'entorn (document marc). Barcelona: Generalitat de Catalunya, setembre de 2012:

[http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Home/Arees\\_actuacio/innovacio\\_educativa/Plans%20educatius%20ent](http://www20.gencat.cat/docs/Educacio/Home/Arees_actuacio/innovacio_educativa/Plans%20educatius%20ent)

- Subirats, Joan i Albaigés, Bernat. *Educació i comunitat. Reflexions a l'entorn del treball integrat dels agents educatius*. Finestra oberta, 48. Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 2006.

#### Llengües d'origen:

- Departament d'Ensenyament (pàgina web de referència sobre les llengües d'origen):

<http://www.xtec.cat/web/projectes/llengues/origen>

- Departament d'Ensenyament (pàgina web de referència sobre la diversitat lingüística en els centres educatius):

[http://www.xtec.cat/web/projectes/llengues/diversitat\\_ling](http://www.xtec.cat/web/projectes/llengues/diversitat_ling)

- Mayans, Pere. *L'ensenyament de les llengües d'origen i els usos lingüístics a Catalunya. el cas de l'amazic*. Dins Actes de les jornades sobre l'ensenyament de l'amazic a Catalunya / Ussan xf uslmd n tmazivt di kataluny. Observatori Linguamón de la Llengua Amaziga: Barcelona, 8 i 9 d'octubre del 2009:

[http://www10.gencat.cat/casa\\_llengues/binaris/Dossier\\_Actes\\_jornades\\_ensenyament\\_amazic\\_Catalunya\\_octul](http://www10.gencat.cat/casa_llengues/binaris/Dossier_Actes_jornades_ensenyament_amazic_Catalunya_octul)